

kostbare vleugel toekomen – Willem Andriessen zat er in Haaren dagelijks op te studeren, ‘onvergetelijke uren’, aldus een gijzelaar, ‘waarin je heel Bachs *Wohltemperierte Klavier*, alle études van Chopin, Hendrik Andriessens prachtige, stille *Pavane*, Beethoven, Debussy, Franck, Schumann, Mozart, Brahms kon horen en *leren* horen.’¹ Haaren kreeg ook een klein eigen orkest, in ‘Beekvliet’ bracht men het aanvankelijk niet verder dan tot een ensemble voor kamermuziek dat evenwel in oktober ’42, toen de Indische gijzelaars naar ‘De Ruwenberg’ verhuisden, de pianist Baud en de violist Juda verloor. Hun plaatsen werden door muziekbeoefenaren uit de Haarensse groep overgenomen. In ‘Beekvliet’ kon toen ook een orkest gevormd worden. Er was daar voorts een Indisch orkest en er was een koor.

De toneelkunst werd al evenmin verwaarloosd met als hoogtepunten opvoeringen, in ‘Beekvliet’, van Gogols ‘De Revisor’, van ‘Reinaert de Vos’ en van Vondels ‘Lucifer’. De *Kommandant* moest elk stuk goedkeuren; aangezien hij aan het thema van ‘Lucifer’ (hoogmoed komt voor de val) aanstoot kon nemen, werd hem gezegd dat ‘*Das Streichholz*’ de correcte vertaling was van de titel, en van ‘De Revisor’ werd hem een gekuiste tekst voorgelegd, z.g. van een weinig bekend stuk: ‘De Schoolopziener’ door ‘Josephina Termaet’.² Elke week werden voorts in ‘Beekvliet’ een of twee films vertoond – men begon met films uit de jaren ’20 maar kon er recente Italiaanse, Tsjechische en Hongaarse films op laten volgen; eens werd zelfs ‘*The Kid*’ van Charley Chaplin vertoond – ‘welke bioscoop in het bezette Nederland’, vraagt Boer, ‘zou zoiets in die dagen hebben kunnen doen?’³ Verder waren er tentoonstellingen, die soms op zichzelf stonden (o.m. twee exposities van eigen werken der gijzelaars, georganiseerd door de jeugdige Schiedamse advocaat mr. P. Sanders die veel voor de culturele manifestaties in Gestel deed) en soms verbonden waren met een streek- of stad-dag: een dag waarop de gijzelaars die uit een bepaalde streek (of provincie) of een bepaalde stad afkomstig waren, voor alle overige gijzelaars een manifestatie organiseerden waartoe zij uit de betrokken streek of stad veel hulp ontvingen – een gijzelaar die aan de Gelderse dag terugdacht, proefde nòg ‘Veluwse eieren, Betuwse appels, Achterhoekse pannekoeken’, en ‘heerlijk tarwebrood met plakjes Gelderse worst!’⁴ Haaren had ook een eigen gestencilde

¹ J. A. Abbing in *Gedenkboek Gijzelaarskamp Haaren*, p. 138–39. ² Men kon bij deze stukken niet buiten de *Kommandant* om handelen omdat de costuums die bij de opvoeringen nodig waren, van buiten het kamp moesten komen. ‘Lucifer’ is opgevoerd met gebruikmaking van de costuums die in 1904 voor het Utrechts Studentencorps vervaardigd waren. ³ R. H. Boer: *Van Buchenwald naar Vught*, p. 138. ⁴ M. A. Schwartz in *Gedenkboek Gijzelaarskamp ‘Beekvliet’*, p. 297.